

היצירות הזכות בתחרות הכתיבה היישובית "מילה במקום":

מקום ראשון עם הסיפור "מכתב פיטורין": גלבע דקר

מקום שני עם הסיפור "שכנים": שגיא פלד

מקום שלישי עם היצירה "שיקשוק": אוהד ורטהיימר, רות צור ומורן בן יהודה.

מכתב פיטורין / גלבוע דקר

עד אותו היום הייתי האדם הכי מפחיד בפרדס חנה-כרכור. שנים חמקו ממני אנשים במדרחוב או בתור בקופת החולים או בסופרמרקט. עיניהם ריחפו מעליי או נמלטו מפניי הצידה.

באותו היום שבתי מיום עיון במילואים ובדרכי הביתה עצרתי להוציא כסף מהכספומט שבמרכז המושבה. נעמדתי בתור מאחורי אישה, זיהיתי אותה, בעלה למד איתי בשכבה, הבן שלה משרת בגבעתי. היא הסתובבה לאחור רק כדי לראות שאף אחד לא בא לשדוד אותה, כמו שכולם עושים כשהם מוציאים סכום כסף. נראה לי שהיא הייתה מעדיפה לראות שני שודדים חמושים מאשר לראות אותי. היא כל כך נבהלה שהאוויר נתקע לה בגרון. העיניים שלה התחננו ממש: "בבקשה לא!" אני מכיר את המבט הזה. מכיר אותו טוב מדי.

היא החלה לנשום בכבדות, ובשלב מסוים לא הייתה לי ברירה והחזקתי אותה בידיי, שלא תיפול. ניסיתי להגיד לה שהכול בסדר, אבל כל מה שעשיתי רק החמיר את המצב. היא התחילה לצרוח: "אורי! אורי!" ובכתה – "אל תיקח לי אותו!"

היא צעקה שוב ושוב וקהל קטן עמד מבולבל ולא ידע מה לעשות, ואני חיכיתי והתחננתי בלבי שהיא תוסיף את המילה אלוהים בסוף המשפט שלה. אבל לא. היא צעקה "אל תיקח לי אותו שאול!" אל תיקח לי אותו שאול!"

מאחורי הגב הם קוראים לי "מלאך המוות של פרדס חנה". כשכותבים עליי בעיתון או כשרוצים להתייחס לקיומי בטקסים הם קוראים לי "הדפיקה בדלת". זה הולך בערך כך: "שמענו דפיקה בדלת, ראיתי את הקצינים, ומיד ידעתי. עולמי חרב עליי". זו בדרך כלל הנוסחה הקבועה. אבל אחרי כל כך הרבה שנים בתפקיד במקום כזה קטן, מזה שנים שאני לא צריך לדפוק לאף אחד על הדלת.

בצעירותי התנדבתי לתפקיד הזה מתוך אמונה תמימה שבקרוב יבוא השלום ולא אצטרך להודיע להורים שהילד שלהם מת בצבא. אחר כך הבנתי שלא יהיה שלום אבל חשבתי שיהיו פחות מלחמות, פחות תאונות צבאיות, פחות פיגועים. אשתי אומרת שאני הבן אדם "הכי טוב הכי רע" שהיא מכירה, לכל מקום שאני הולך בפרדס חנה אני מביא פחד ודממה. איך אני יכול להאשים אותם? כבר כמעט שלושים שנה, בכל פעם כשחייל שלנו נהרג או נפצע קשה הם רואים אותי בעינית של הדלת.

הפסקתי לנסוע במוניות כי כולם למדו שכך נוהג הצבא לשלוח אותנו להודיע למשפחה. גם בלבוש אזרחי הם האמינו שאני בתפקיד. הגעתי למצב שהייתי מבקש מנהגי מוניות לנסוע כמה עשרות מטרים קדימה מהיעד שלי, ואז הייתי מציץ מהחלון ובודק שאין אף אחד, כשהשטח היה נקי, הייתי

חומק מהמונית ומתרחק ממנה כמו שעבריון מתרחק מראייה מפלילה כששוטר חולף על פניו. לבסוף האישה מהבנק נרגעה. הגיעו מספיק אנשים, ופקדתי על בחור צעיר שיחליף אותי. "חשוב שתסביר לה שהבן שלה אורי חי, שרק הגעתי לבנק להוציא כסף," אמרתי לו לפחות שלוש פעמים והלכתי משם. אבל לא יכולתי להתרחק, נעמדתי בפינה מאחורי קיר הבנק ושמעתי אותו מדבר אליה בדבריי, במילותיי. הבחור הצעיר ביקש ממנה את הטלפון הנייד שלה, חייג לבנה וכשזה ענה כל הנוכחים מחאו כפיים וחיבקו אותה. היא המשיכה לבכות.

לראשונה בחיי הרגשתי שהמדים שלי מזהמים אותי, שהם כמו אויב שנדבק לך לגוף, היו לי בגדים ברכב ויכולתי גם להיכנס אליו ולנהוג הביתה כתמיד, אבל הדבר האחרון שרציתי זה לעבור ליד ההמולה שוב. או גרוע יותר, ליצור חדשה.

השארתי את האוטו ליד הבנק והלכתי ברגל הביתה. הטלפון הנייד שלי נשאר בדיבורית, לא חזרתי למענו, רציתי שקט. החלטתי שהגיע הזמן לסיים את המילואים, אוכל להיות אפסנאי או כל מה שיבקשו ממני, רק לא בפרדס חנה-כרכור ולא בעמדה שדורשת ממני לגלם את התפקיד הזה של מבשר הרעות. ממרכז המושבה צעדתי דרך החורשה הגובלת בחלקו האחורי של מתנ"ס המקומי, צעדתי בין עצי האקליפטוס העבים שככל שמביטים מעלה הם הולכים ומצרים, מתנדנדים ולא החלטיים, ואני נשען על אחד מהם לרגע, כמו שם נקודה בסוף משפט. מקבע את החלטתי לפרוש.

בחסות החורשה הקפתי את המתנ"ס המרוקן מילדים שחיו בבית הספר בשעה זו, שואגים וצוחקים כמו שילדים צריכים לעשות. אני מנסה לחשוב עליהם לא כחיילים לפני שירות, לדמיין אותם בצבעים אחרים מצבעי ירוק ולא מצליח, וזה מעציב אותי. חמקתי לסמטה צרה שבצידה הימני גרים בחורי ישיבה צעירים בשיכונים מתקלפים ומשמאלה בתי קרקע קטנים וצנועים מדי של תושבים וותיקים. היה זה מעבר ללא שם שחיבר בין שתי שכונות שונות בתכלית.

עשיתי טעות לפני עשור, כששיתפתי אב שכול במליאת שנה למות בנו החייל – בחור צעיר מכרכור ששב מדרום אמריקה להשתתף במלחמה המקומית שלנו – "נראה לי שבקרוב אשתחרר מהתפקיד" אמרתי לו, והוא אמר שהוא לא היה רוצה שמישהו אחר ילווה אותם בהלוויה, בטיפול במשפחה בשבועות הראשונים, ש"זה לא תפקיד לילד בן עשרים ושלוש." לא אמרתי לו שאני עושה את זה מגיל עשרים ושלוש.

השפלתי מבט ולא הרמתי את העיניים עד שהגעתי לרחוב שלי, נזהר לא לפגוש אף אחד. אמבולנס ומונית חנו בתחילת הרחוב. איזה צירוף מקרים מוזר, חשבתי. נהג המונית ראה אותי והסתכל הצידה בבהלה. פניי השתקפו בפניו כמו בבועת ילד הרוכן על שפת אגם ומביט בצורתו המתעוותת מאדוות קטנות המייצרות רגלי הברווז. לא חשדתי בכלום.

דלת הבית הייתה פתוחה. מבפנים יצא קול. "התקשרתם אליו?" וקול אחר אמר: "כן, הוא לא עונה."

נכנסתי. דליה אשתי ישבה בפינת האוכל וקצין צעיר במדים מוכרים הגיש לה בקבוק מים קטן.
"שאלו!" נזעקה, "זה אבישי שלנו!"
הפעם לא אני הבאתי את הדממה אלא הם. הבטתי בקצין ובעיניו ראיתי את עיניי שלי מתחננות:
"בבקשה לא."

שכנים / שגיא פלד

הכל התחיל פחות או יותר כשהזקנה מקומה רביעית נפטרה. זאת אומרת נפלה. זאת אומרת, נפלה מהקומה הרביעית. ונפטרה.

אני אומר "פחות או יותר" כי הרבה קרה לפני - אני גר בפרדס חנה כבר שש שנים, באותו בבניין. התחתנתי, התגרשתי, ופרשתי מכדורסל בשבת. אבל כל זה לא רלוונטי לסיפור, ככה שפחות או יותר הכל התחיל כשביום בהיר אחד הזקנה מקומה רביעית נמרחת על המדרכה. ואז קראו לכל הדיירים לשיחה במקלט.

אני נשבע שאני לא היחיד שהיה בטוח שזאת שיחת "מי סחב לה את טבעת הזהב לפני שהגיע האמבולנס", כי כולם היו בהלם כשוועד הבית הוציא צוואה. מסתבר שהנבלה כתבה צוואה שמערבת את כל הדיירים בבניין. היא הורישה לכל אחד ואחד מדיירי הבניין חלק אחר מהדירה שלה. הדירה המעופשת ומלאת הרטיבות שלה. אהרון הקריא את השורות והיה אפשר לשמוע את הגרוגרת שלו נעה וזעה באי נוחות בגרון.

שני מקבלת את חדר הארונות.

אהרון ודלית מקבלים את השירותים.

אלכסיי מקבל חצי מטבח ומחסן.

שתי הלסביות שאין לי מושג איך קוראים להן מקבלות את חדר השינה ואת החצי השני של המטבח. (זה מה שהיה כתוב בצוואה. היא כתבה שחור על גבי לבן "שתי הלסביות שאין לי מושג איך קוראים להן מקבלות את חדר השינה ואת החצי השני של המטבח").

ואני... אני קיבלתי 14 מרצפות בין המטבח לשירותים.

אין סלון בבית. פרדס חנה.

אף אחד לא ממש הבין מה אנחנו אמורים לעשות עם "חלקי הנכס" החדשים שקיבלנו והיינו כבר מניחים לכל העניין ונותנים לה להיקבר בשקט, אם לא הסעיף האחרון בצוואה. בת אלף.

"במידה והבית יעמוד על טילו ללא שימוש, הנכס יהיה שייך לבני היחיד, שבתאי זוננברג" (אז זה היה השם משפחה שלה כל השנים האלו!).

אהרון עצר כשסיים לקרוא את הצוואה וכולנו חלקנו שקט לא נעים. אף אחד לא רצה את שבתאי זוננברג בדירה.

שבתאי "החזן" זוננברג חזר בתשובה בשנות העשרים שלו והתחיל להשריץ ילדים עד שמספרם הגיע לאחת עשרה ואשתו נפטרה. כן, מסכנה, ומסכן הוא. אבל מסכנים גם היינו אנחנו. הוא היה מגיע עם כל האחד עשר כל שישי לבית אמו ו"מחזן". היו לו עשרה בנים "חזנים" ובת אחת גבולית שהייתה צורחת. כל שישי בערב היינו צריכים לצאת כולנו מהבניין מרוב "חזנות" בזמן שהקטנה הגבולית הייתה מלווה את הבנים במה שאפילו לא יכול היה להיחשב שירת נשים.

זוננברג... לצאת כל שישי בערב, זה היה קל! אבל ידענו שאנחנו לא יכולים לתת לו להיכנס לדירה, נצטרך כולנו לצאת לתמיד. התחילו התלחשויות במקלט שהלכו וגברו עד כדי דיבורים בקול רם ולאחר כמה דקות כבר הספקנו לצרוח אחד על השני - לאבד את הקול - למצוא אותו שוב - לצרוח עוד קצת - להירגע - ולהגיע להסכם:

כולנו הולכים להשתמש בדירה הזו כמה שיותר. רק עד שיעבור קצת זמן ונראה מה הולך... אבל אין סיכוי שניתן לחזן להיכנס לדירה. ולעור התוף שלנו. בהתחלה חילקנו את זה לפי ימים: בראשון, שני הולכת לדירה לתלות כמה בגדים בחדר הארונות. בשני שלישי אהרון ודלית מנקים את השירותים. ברביעי, אלכסיי מסדר את המחסן ומנקה חצי מטבח. בחמישי ושישי הלסביות מפזרות קצת מפיץ ריח בחדר השינה ומנקות את חצי המטבח השני. ובשבת, אני. אני הייתי צריך פשוט לעמוד בין המטבח לשירותים כמה דקות. חשבנו שזה יהיה קל. לא לקח הרבה זמן עד שגילינו שהיה יותר קל עם היה נופל הגג על הראש של כולנו ומוחץ אותנו למוות.

שבתאי... לשבתאי גם היה מפתח לדירה ומסתבר שהוא היה מגיע מדי פעם לוודא שבאמת יש "שימוש" לדירת הרפאים של אמו. משנוכח שאנחנו חיים את חיינו ולא מסניפים כל דקה ודקה ביום את ריח המוות שרובץ בדירה הוא כתב מכתב לוועד הבית.

שוב התכנסנו כולנו במקלט ואהרון הקריא את המילים העגומות. חשוב בשלב זה לציין ששבתאי היה גם הרגולטור של הצוואה, או במילים אחרות - זה שמחליט האם לדירה באמת יש שימוש או לא, ובמידה ואין - הוא נכנס. שבתאי הסביר במכתב שהוא מאוד מאוכזב שאין שימוש "אמיתי" בדירה של אמו והוסיף ש"נראה כמעט כאילו מישהו עושה בכאילו" ושהוא לא היה רוצה לראות את בית ילדותו הפרדס-חנאי נהפך לאתר זיכרון בלה בלה בלה נדפקנו כולנו.

אם זה לא היה מספיק, התחילו גם בלאגנים באותו שבוע כשגילינו שאלכסיי התחיל לגדל מריחואנה במחסן. דלית הייתה המתנגדת הראשונה, ואחריה נגררנו כולנו כחזית מאוחדת נגד אלכסיי. אלכסיי סילק את המריחואנה מהמחסן רק כדי שנגלה כעבור יומיים שהלסביות מסתירות את האוהל עם העציצים בחדר הארונות. שני גילתה את זה בגלל ש-טוב, זה החלק שלה בבית. אז היא ודלית התחילו לומר שאם יהיה צורך הן יערבו עורכי דין ותוך זמן קצר היוצרות התהפכו ועברו כמה גלגולים וכולם עברו לכעוס עליו ש"זה קרה מתחת לאף שלי". למה? כי אני החוליה המקשרת בבית. אמרתי להם שאני מרגיש פשוט כמו 14 מרצפות, אבל הדעה הרווחת הייתה שאני "מתחמק מאחריות ו-"לא תורם למאמץ המשותף" ו-"לא מייצג את רוח הבניין" ו-"תמיד עם פרצוף עייף כזה" ועוד כמה וכמה ציטוטים שהיו נשלפים לעתים תכופות בישיבות וועד הבית.

היינו עושים המון ישיבות. הבניין הפך לשדה קרב, הקומה הרביעית נהייתה הזירה הראשית, המקלט שימש המפקדה,

והחיים הפכו לסיוט. לאחר ארבעה חודשים קרה הדבר –

זה היה יום שבת. עמדתי במרצפת השביעית שלי והעברתי את הבוקר, כרגיל. לפתע הרגשתי משהו שלא הרגשתי לפני – מאין תחוזה קלה של המרצפת שאני עומד עליה. זיתי צעד הצידה ומיששתי אותה בידי. מעט הופתעתי לגלות שהמרצפת פשוט נחה שם על הרצפה, לא מחוברת לכולם. הופתעתי הרבה יותר כאשר הרמתי אותה וגיליתי ערימה של מכתבים דחוסים בצפיפות אחד על גבי השני. התחלתי לפתוח אותם בחשדנות ונחרדתי לגלות שכולם נשלחו מהעירייה ולכולם כותרת זהה: "פינוי בינוי 2021".

עברתי עליהם, אחד אחד, כולם אותו הדבר – למעט התאריך. מסתבר שהמכתבים הגיעו שבוע-שבוע במשך שנה, וכולם היו מתחת למרצפת השביעית. גם המכתב של השבוע שעבר, ושל לפני שבועיים, ושל לפני שלושה שבועות וכן הלאה. נפל לי האסימון ששבתאי החביא אותם שם אחד על גבי השני במשך חודשים! והכל מתחת לאף שלי! אני באמת לא מייצג את רוח הבניין... אז הולך להיות פינוי בינוי בבניין בקרוב מאוד, הרהרתי לעצמי. מה ששם ללעג קצת את כל המאמץ שהשקענו בחודשים האחרונים כדי לשמור על איכות החיים נטולת החזנים פה. מאמץ שהוביל אותנו למלחמת דיירים... מהורהר ומבולבל, הוצאתי את כל המכתבים מהמרצפת ושמתי לב שיש מכתב אחד, מתחת לכל האחרים, שנראה שונה. זה לא היה מכתב מהעירייה... פתחתי אותו במהירות ולנגד עיני התגלו המילים הבאות, כתובות בדיו כחול:

"שבתאי, בני האהוב, שגע את בני העוולה שהרסו לי את גיל הזהב, אני קופצת. שגע אותם."

שיקשוק / אוהד ורטהיימר, רות צור ומורן בן יהודה

במוֹשְׁבָה שְׁבָה אֲנִי גְרָה

יֵשׁ לָנוּ שִׁיקְשׁוּק,

שֵׁם קִנּוּ לִי גִיטָרָה.

פֶּעַם בְּחֹדֶשׁ אֲנָשִׁים מֵהַסְּבִיבָה

בָּאִים לְשׁוּק מִיַּחַד

בְּיָאֲדֵי בְּמֶרְכָז הַמוֹשְׁבָה.

יֵשׁ שָׁם עֲצִים גְּדוֹלִים שְׁנוֹתָנִים צֶל נְעִים,

אֲמָנוֹת וְהוֹפְעוֹת וּמְאָכְלִים טְעִימִים

שְׁאֲנָשִׁים הֵכִינוּ בְּבֵיתָם –

יֵשׁ לִי הֶרְגָּשָׁה שְׁבַעֲרִים וּבְמוֹשְׁבוֹת אַחֲרוֹת יִרְצוּ גַם.

וְאֶפְשָׁר לְמַצֵּא הַמּוֹן הַפְּתָעוֹת

בְּמַחֲרִים קְטָנִים שְׂכִיף לִקְנוֹת:

פֶּעַם מְצָאֲתִי גְלוֹבוֹס,

וּפֶעַם אֶסֶף שֵׁל הַפְּסָאוֹת גְּפוּרָרִים,

מִיקְרוֹסְקוֹפּ שֶׁנֶּרְאָה עֵתִיק,

וּמַחְבֶּרֶת תּוֹיִם.

תָּמַר וְאֲנִי אוֹהֲבוֹת לְהִסְתַּוֵּבֵב יַחַד בֵּין הַדּוֹכְנִים.

תָּמִיד יֵשׁ שָׁם אֲנָשִׁים כָּל כָּר מְעִנִּינִים:

אִישׁ שְׁמוּכָר מְשֻׁרוֹקִיּוֹת

עִם קוֹלוֹת שֵׁל צְפוּרִים,

אִשָּׁה עִם צְמוֹת

שְׁמוּכָרֶת צְמָחִים טוֹרְפִים,

וְאַחַת עִם תִּלְתְּלֵי זָהָב

שְׁמֻכִּינָה מְמַתְקִים מִמֶּנֶשׁ יְפִים.

אִישׁ עַל קִבִּים

שְׂכַמְעֵט נוֹגֵעַ בְּעֵנִינִים.

וְעֵדוּ, טַל וְנֹטַע מֵהַגֵּן שֵׁל אַחֵי יוֹתָם,

שֶׁהֵכִינוּ סוּשֵׁי וְכַדוּרֵי שׁוֹקוֹלָד לְגַמְרֵי בְּעֶצְמָם.

זֶה עוֹשָׂה גַם לָנוּ חֶשֶׁק לְמַכֵּר דְּבָרִים מְעִנִּינִים.

בְּפֶעַם הַבָּאָה אוֹלֵי נְקִים בְּעֶצְמָנוּ

דּוֹכְנֵי שֵׁל חֲמִיצִיִּים.